

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОСТУП

*Матеріали V Всеукраїнського круглого столу з міжнародною
участю*

Луцьк – 2025

УДК 37.014.3 (477) (08)

П 24

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету педагогічної освіти та соціальної роботи (протокол № 4 від 18.11.2025 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ПРИМА Раїса Миколаївна (головний редактор), доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

АНТОНЮК Володимир Зіновійович, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

ВІТЮК Валентина Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

БІДА ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський університет ім. Ференца Ракоці II (м. Берегово).

ПРИМА Дмитро Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

ДАНИЛЮК Оксана Климівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

СНОЖАК Małgorzata, dr hab., prof. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Koordynator Zespołu ds. Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, Kierownik Laboratorium Badań nad Neuroedukacją, Kierownik Interdyscyplinarnego Zespołu Badawczego "NeuroEduLab" (Polska)

***Педагогічний поступ** : збірник матеріалів V Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю (Луцьк, 25 листопада 2025 р.) / За заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 95 с.*

У збірнику представлені матеріали доповідей учасників круглого столу міжнародною участю «Педагогічний поступ», які відображають актуальні питання педагогіки вищої школи, освітньо-наукових новацій у вітчизняній освіті, теорії і практиці початкової освіти.

Адресується науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, учителям. Матеріали подано в авторській редакції.

ЗМІСТ

Бережнюк Катерина	
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ	6
Буднік Богдан	
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	9
Бурчак Мар'яна	
РОЛЬ STEM-ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	11
Гдира Іван	
АКВАРІУМ ЯК ЗАСІБ STEAM-НАВЧАННЯ В ШКІЛЬНІЙ ТА ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ	13
Гладій Марта	
СТРАТЕГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МІКРОІН'ЄКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІЗУАЛІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	16
Гончарук Ольга, Градовий Володимир	
МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ	19
Гурська Діана	
КРАЄЗНАВЧА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	22
Дідицька Софія	
ТВОРЧЕ МИСЛЕННЯ ЯК НАУКОВИЙ ФЕНОМЕН	23
Ковалюк Вікторія	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ	26
Козак Катерина	
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	29
Куса Галина	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	31
Лоза Юлія	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	34
Лопухович Дарія	
ФОРМУВАННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ФРАНЦІЇ	37
Махновець Володимир	
ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	

ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: АСПЕКТИ ЗМІСТОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ...	40
Махновець Ольга	
СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	43
Мовчун Лілія	
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ХУДОЖНЬО-ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»	46
Нагорна Катерина	
ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	49
Огороднік Іванна	
ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	51
Охота Валерія	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	55
Паламар Наталя	
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ» ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	58
Повх Ольга	
ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	60
Рожко Марія	
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	63
Рубель Богдан, Рубель Ольга	
РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ	65
Савсюк Марія	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	68
Сахнюк Дарина	
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ STEAM-ПРОЄКТІВ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ	71
Старожинська Марія	
СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «SOFT SKILLS»: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	73
Сяо Шихань	
ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	75
Троцюк Марія	
ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	78
Хомич Надія	
ТИПИ ЛОГІЧНИХ ЗАДАЧ ТА ЇХ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО	

МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	81
Ху Хунжуй	
СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ОГЛЯД ДЕФІНІЦІЙ	84
Чжан Енсі	
СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	87
Чубірка Рийка	
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	89
Шульська Катерина	
ФОРМУВАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ	
НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
В ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ СЮЖЕТНИХ ЗАДАЧ	91
Цюп'яшук Ольга	
STEAM-ПРОЄКТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ	
ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ	
ІШКОЛЯРІВ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ	94

6. Лін Сяо. Особливості вокальної підготовки вчителів вокального мистецтва. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток соціально-гуманітарної освіти і науки в контексті модернізації вітчизняної вищої школи». 2014. Ч. 2. С. 20–22.

Троцюк Марія – магістрантка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент **Катерина Десятник**

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Проблема формування підприємницької компетентності у дітей молодшого шкільного віку пов'язана з розвитком підприємницьких навичок школярів в освітньому процесі початкової школи, становлення свідомих та відповідальних громадян, які можуть приймати раціональні рішення на основі знань про економіку та бізнес.

На думку Н. Кінах [2, с. 31], Початковій школі належить особливе місце в структурі загальної середньої освіти, що зумовлює виняткову роль цієї ланки й особливу відповідальність педагогів за якість її результатів. «Державний стандарт початкової освіти» трактує підприємливість і фінансову грамотність як одні з ключових компетентностей здобувача освіти, що передбачає ініціативність, готовність брати відповідальність за ухвалення власних рішень, уміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей.

Актуальні питання формування підприємницької компетентності учнівської молоді досліджують М. Бойко, Т. Завгородня, Ю. Кулімова, М. Шимановський та ін. Проблема формування підприємливості у дітей молодшого шкільного віку є предметом дослідження таких учених, як: А. Агеев, М. Вудкок, В. Дрижак, В. Радаєв, О. Будник, І. Прокопенко, І. Сасова та ін.

За визначенням Ю. Білової [1] що підприємливість є інтегративною якістю людини, що включає в себе мотивацію до дії, здатність до креативного і творчого пошуку, а також здатність до втілення в життя нових фінансових ідей. Підприємливість також допомагає вирішувати різноманітні проблеми як в повсякденному, так і в соціальному житті. Таке розуміння підприємливості відповідає сучасним вимогам суспільства і актуально для бізнесу, науки, культури та інших сфер діяльності.

Підприємливість – це не тільки здатність до бізнесу та підприємницької діяльності, але і ключова навичка, яка може бути застосована у будь-якій сфері життя. Навчання школярів підприємницькому мисленню та діяльності може мати дуже позитивний вплив на їхнє майбутнє. Оскільки вони вчаться бути більш самостійними, творчими та відповідальними, розв'язувати проблеми та

приймати рішення, що важливо у будь якій професії, а також у повсякденному житті. Крім того, навчання підприємливості допоможе школярам бути більш успішними в житті, навіть якщо вони не оберуть кар'єру підприємця, стати більш конкурентоспроможними на ринку праці та впевненими у собі [3, с. 60].

Формування підприємницької компетентності у початковій школі реалізується через наскрізну змістову лінію «Підприємливість та фінансова грамотність», яка передбачає забезпечення розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприяння розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Структура підприємницької компетентності розглядається дослідниками як правило, через поєднання мотиваційного-ціннісного/мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та особистісного або емоційно-вольового компоненту, які складаються із системи показників, що характеризують і виявляють стан сформованості кожного компонента.

Когнітивна складова будь-якої компетентності є системоутворюючою, цей аспект структури пов'язаний зі знаннями, розумінням та когнітивними навичками, які потрібні для успішної проектної, підприємницької діяльності. Когнітивний компонент характеризується наявністю знань у дітей молодшого шкільного віку про підприємництво, фінансову та економічну грамотність, розумінням та здатністю до аналітичного осмислення для вирішення майбутніх завдань та підприємницької діяльності (розуміння адекватних віку термінів та понять, зацікавленість в навколишній економічній ситуації).

Поведінковий компонент пролягає у вмінні оперувати поняттями підприємницької діяльності, фінансової грамотності та застосовувати знання учнями для вирішення життєвих та освітніх проблем (осмислення наявних знань у грі, роботі, освітній діяльності та здатність покладатися на ці знання; спілкування з дорослими та однолітками, здатність приймати рішення, взаємна підтримка, вміння знайти своє місце у спільній справі, прагнення співпраці, досягнення мети, уміння демонструвати навички ефективного управління ресурсами, фінансами; ефективно налагоджувати комунікацію та взаємодію в освітньому процесі; здатність об'єднувати і керувати командою. співпрацювати; критично оцінювати власні здібності щодо вирішення проблемних завдань

Мотиваційно-ціннісний компонент визначається морально-економічними якостями особистості (вияв ощадливості, відповідальності, оперативності та ініціативності; оцінка прояву даних якостей у однолітків). Вважаємо, що мотивація особливим чином залежить від особистісних характеристик і включає в себе різні аспекти, пов'язані з особистими якостями: ініціативність, як здатність брати на себе ініціативу та відповідальність за свої дії та рішення; рішучість у прийнятті важливих рішень навіть у складних ситуаціях; сміливість та готовність ризикувати та відкриватися новим можливостям; схильність до розумного ризику, здатність оцінювати ризики та приймати обдумані рішення; наполегливість як здатність

не здаватися при перешкодах і продовжувати працювати над своїми цілями; впевненість у власних здібностях та можливостях.

Розглянемо практичні ідеї, які дослідники [3] рекомендують використовувати для формування підприємницької компетентності здобувачів початкової освіти, її структурних елементів в освітньому процесі.

Сприяйте розвитку творчих навичок та інноваційного мислення. Розвивайте у дітей здатність приходити до нових ідей та розв'язувати проблеми креативним способом. Допоможіть їм уявляти можливості, де інші бачать тільки обмеження.

Розвивайте у здобувачів початкової освіти вміння співпрацювати та комунікувати. Навчіть дітей працювати в команді та ділитися своїми ідеями з іншими. Вчіть дітей слухати один одного та брати до уваги думки інших.

Навчайте дітей розв'язувати проблеми та діяти відповідально. Допоможіть учням зрозуміти, що їхні дії мають наслідки, тому важливо бути відповідальним за свої дії та розв'язувати проблеми належним чином.

Запропонуйте школярам практичні завдання та справи, які сприятимуть їхньому розвитку як підприємців. Наприклад, попросіть створити бізнес-план для продажу речей на ярмарку в школі або виготовити свої власні продукти для продажу на вулиці.

Розмірковуюйте з дітьми про роль підприємливих людей у суспільстві та про важливість підприємницької діяльності.

Підтримуйте віру в себе та вміння молодших школярів досягати поставлених цілей. Підприємницька діяльність потребує впевненості у своїх здібностях та вірі в успіх. Сприяйте розвитку позитивного мислення та допоможіть дітям уникати негативних думок про себе.

Навчайте дітей фінансової грамотності та ефективного використання ресурсів. Діти по винні знати, як ефективно керувати своїми фінансами, як заробляти гроші та як їх раціонально використовувати.

Залучайте школярів до вивчення підприємницької діяльності та історії успішних підприємців. Це можна зробити шляхом відвідування курсів та лекцій, читання книг та статей про підприємницьку діяльність, перегляду відео та фільмів про успішних підприємців.

Надайте можливість молодшим школярам відчувати себе підприємцями шляхом створення умов для розвитку їхніх підприємницьких здібностей. Наприклад, відкрийте у школі магазинчик з дитячими виробами, залучіть дітей до вирощування та продажу рослин на шкільному подвір'ї або запропонуйте дітям створити власну книжку або іграшку [3, с. 61].

Загалом, навчання підприємливості в молодшому шкільному віці має бути орієнтоване на розвиток творчих та комунікативних навичок, віри у власні здібності та вміння розв'язувати проблеми. Водночас здобувачів початкової освіти необхідно навчати розрізняти, розуміти та приймати ризики, оцінювати перспективу успіху, бути готовим до можливих невдач. Не менш важливим є формування доброчесності та соціальної відповідальності підприємництва. Діти мають розуміти, що успішна підприємницька діяльність повинна ґрунтуватись на етичних принципах та враховувати потреби громади.

Джерела та література

1. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. № 7(50). 2013. С. 15–17.
2. Кінах Н. В. Теоретико-методичні засади формування професійно-педагогічного підприємництва учителя початкової школи в умовах неперервної освіти: дис. ... док. пед. наук: 13.00.04. Луцьк, 2022. 556 с.
3. Яхновська А., Єрошенко К., Шпачинський І. Формування навичок підприємливості в початковій школі. філософсько-педагогічні засади та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2023. 4 (116), С. 58-63. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-11>

Хомич Надія – магістрантка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук **Ірина Марценюк**

ТИПИ ЛОГІЧНИХ ЗАДАЧ ТА ЇХ РІЛЬ У РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Велике значення у розвитку логічного мислення молодшого школяра мають задачі на виведення. Метою розв'язування такого типу задач є ознайомлення учнів з логічними задачами, для розв'язання яких достатньо знати, як перетворити правильне судження на хибне та навпаки.

Значна увага у Типовій освітній програмі вказується, що завданням навчального предмету математики є: «розвиток умінь здійснювати дослідження, аналіз, планування послідовності дій для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач» [2]. Ми розглянемо типи задач, які мають найбільші потенційні можливості у розвитку логічного мислення молодших школярів.

Для розвитку здатності міркувати доцільно використовувати такий рід задач, як задачі “на виведення”. Загальний сенс задач цього роду полягає в пошуку судження, несуперечливого з вже даними судженнями. У процесі роботи над задачами такого типу, в учнів можна розвивати такі операції логічного мислення як аналіз та групування даних, комбінування, складання плану розв'язування задачі.

Наприклад, учневі дається завдання визначити, хто з двох хлопчиків буде старшим через рік – Петя або Вова, якщо відомо, що рік тому Петя був молодшим, ніж Вова [1, с.31].

В ході міркування він повинен співвідносити дані судження, такі, як „рік тому хлопці були різного віку”; “рік тому Петя був молодшим, ніж Вова”; “рік тому Вова був старшим, ніж Петя”. Школяр має можливість зробити несуперечливий висновок з даних суджень, вивести нове судження: „Через рік Вова буде старшим, ніж Петя”. Такі розумові операції сприяють розвитку логічного мислення.

Пошук нового судження на основі даних суджень лежить в основі трьох видів логічних операцій: «поєднання», «заперечення», «зіставлення».